

II. ČLOVĚK MEZI LIDMI

1. LIDSKÁ SETKÁNÍ

LIDSKÁ SETKÁNÍ

Zdá se nám, že bezprostředně vidíme, uchopujeme, potězkáváme hodnotu věci nebo lidí, jejich dobrotu nebo špatnost; toto hodnocení se nám zdá docela jednoduchým, přímo intuitivním aktem našeho rozumu. A přece naše hodnotící soudy jsou prakticky až neslušně různé. Odkud se bere ta různost? Kdepak je její vlastní zdroj? Jak to přijde, že je tak bizarně veliká?

(Karel Čapek: *Od člověka k člověku I*)

Vymyslete vhodný nadpis pro uvedený citát Karla Čapka.

Víte, v které době žil Karel Čapek? Znáte názvy některých jeho děl?

SPOLEČENSKÁ SKUPINA

O lidských setkáních a vzájemné komunikaci máte informace z loňského ročníku. Mluvili jste o tom, že se během života setkáváme a dorozumíváme se (komunikujeme) s mnoha lidmi, protože všichni tvoříme **společnost**. Někteří lidé jsou nám hodně blízcí, s jinými se setkáváme jen úředně, s dalšími se potkáme pouze jednou, se spoustou lidí vůbec.

Dále jste se dozvěděli, že lidé vytvářejí různé **společenské skupiny** s podobnými **zájmy** nebo **cíli**.

Zopakujte si, jak skupiny dělíme – na velké a malé, blízké a cizí, organizované (formální), které se řídí stanovenými pravidly, a dobrovolné (neformální). Uveďte příklady jednotlivých typů skupin. Do které společenské skupiny se zařazujeme hned po narození?

Rodina je zpravidla naše **nejdůležitější** a **první společenská skupina**, do které přicházíme. Už víte, že plní čtyři základní funkce: **výchovnou**, **biologickou** (rozmnožovací), **ekonomickou** a **citovou**.

1. Vysvětlíte, co zahrnují jednotlivé funkce, které rodina plní.
2. Při setkání s lidmi většinou komunikujeme. Jmenujte oba možné způsoby komunikace.
3. Pomocí řeči těla dokážeme vyjádřit i různé city a pocity. Beze slov vyjádřete strach, nemoc, radost, pohrdání a zájem.

Některé vědecké studie uvádějí, že při hovoru získáváme nejvíce informací právě z řeči těla (50–55%), z mluveného slova pouhých 7%, zbytek nám poskytne tón a barva hlasu.

Dokážete odhadnout, v jakém vztahu jsou lidé na fotografii? O čem asi mluví?

VŠICHNI JSME LIDÉ, ALE JSME RŮZNÍ

Určitě jste si už někdy položili otázku, proč mají lidé rozdílnou postavu, barvu vlasů, barvu pleti; proč jsou někteří např. bystřejší, rychlejší nebo zručnější než ostatní.

Na vývoj člověka působilo mnoho vlivů – především přírodní podmínky, v nichž lidé žijí. Proto je lidstvo tak různorodé. Někteří lidé se od sebe liší na první pohled – např. obyvatelé Afriky a lidé žijící v severovýchodních oblastech.

Na kterém kontinentě se vyvinul přímý předchůdce člověka?

TOLERANCE

Lidé se od sebe neliší pouze vnějšími znaky a povahovými vlastnostmi, ale také různými názory a pohledy na věc. Je to dáno naším charakterem, temperamentem, ale i prostředím a vzděláním. To, co jednomu vadí, může druhý považovat za přednost nebo výhodu. **Schopnost a ochotu připustit, snášet a přijmout, že druhý může mít jiný názor, jiné hodnoty či přesvědčení**, než jaké zastáváme my sami, nazýváme **tolerance**. Uznání práva každého člověka na vlastní názor, i když se nám samotným nelíbí, patří k základním předpokladům fungování lidské společnosti.

Samozřejmě **nelze tolerovat vše** – porušování základních lidských práv, porušování platných zákonů demokratického a svobodného státu, nespravedlnost, krutost atd.

Diskutujte o tom, co nelze ve společnosti tolerovat.

Vybavuje se vám situace, kdy jste byli tolerantnější než ostatní?

Míra tolerance bývá dána nejen **prostředím** a **výchovou**, ale i **všeobecným přehledem, znalostmi** a **vědomostmi**. Lidem, kteří neuznávají, že druhý může mít odlišný názor, a jsou přesvědčeni o tom, že pouze jejich názor je správný, pak schopnost tolerance úplně chybí. Příčinou může být jejich vnitřní nejistota a strach, že když budou tolerovat jiný názor, ten jejich přestane existovat.

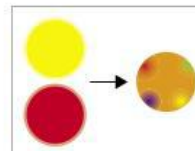
Pokuste se vysvětlit rozdíl mezi lhostejností a tolerancí.

KONSENZUS A KOMPROMIS

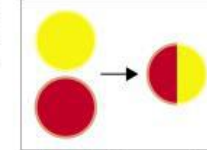
Nejlepším a nejefektivnějším řešením střetu různých názorů je tzv. **konsenzus** (shodné mínění, shoda). Zúčastněné strany jsou připraveny změnit svůj názor a společně usilují o **nové řešení**, na němž se **všechny shodnou**.

V případě, že není vůle nebo čas jednáním a diskusí dosáhnout konsenzu, za dobré řešení sporu se považuje i **kompromis**. Při kompromisu zúčastněné strany považují svá řešení stále za nejlepší, ale kvůli dohodě jsou ochotny **vzdát se části svých požadavků** a vzájemně si částečně ustoupit.

Zahrajte scénky, v nichž názorový střet vyřešíte konsenzem a kompromisem.

znázornění konsenzu

znázornění kompromisu

STEREOTYP

Každý člověk už od dětství přebírá ze svého okolí určité tradované, v daném prostředí stále opakované zjednodušené úsudky – tzv. **stereotypy**. Někdy mohou být stereotypy výhodné, např. když se potřebujeme rychle rozhodnout, ale nejsme schopni dostatečně posoudit všechny informace. Přebíraný názor však nemusí být vždy podložený skutečnými fakty nebo při zjednodušení mohlo dojít k jejich zkreslení. V tom spočívá i **nebezpečí stereotypů**. Na základě společenských stereotypů vznikají předsudky o určitých skupinách lidí. **Negativní předsudky** mohou vést až k rasismu, antisemitismu nebo xenofobii.

Připomeňte si význam pojmů rasismus, antisemitismus a xenofobie. Řekněte, jaké jsou jejich projevy.

Tolerance je schopnost a ochota snášet a přijmout, že druhý může mít jiný názor, jiné hodnoty či přesvědčení. Konsenzus je takové řešení názorového střetu, na němž se zúčastněné strany shodnou, při kompromisu se musí vzdát části svých požadavků. Negativní předsudky mohou vést k rasismu, antisemitismu a xenofobii.